

Приложение 1. Учебники славянских языков для украиноязычных учащихся (из фондов Национальной библиотеки им. Вернадского, Киев)

Болгарский язык

ГУДЗИК, И. Ф., ПЕНКОВА, Р. О. *Български език. Учим се да четем и пишем: Підруч. для 3 кл. загальноосв. навч. закл.* Чернівці: Букрек, 2003.

ДАВИДЮК, Т. В. et al. *Болгарська мова: Навч. посіб. для студ. екон. спец.* Ф. Ф. БУТИНЕЦЬ (ed.). Житомир : ЖДТУ (Житомирський держ. технологічний ун-т), 2005.

МАРУНЯК, В. І. et al. *Болгарська мова: Навч. Посібник.* Чернівці: Чернівецький держ. ун-т ім. Юрія Федьковича, 1997.

Белорусский язык

ПІВТОРАК, Г. П. *Білоруська мова : Підручник для учнів загальноосвіт. шк., гімназій та студ. вузів.* Київ: Либідь: Голов. спеціаліз. редакція літ. мовами нац. меншин, 1997.

Польский язык

АСКЕРОВА, І. А. *Польська мова: Програма курсу для студ. гуманіт. ф-ту.* Київ: ДАКККіМ (Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв), 2003.

ВОЙЦЕВА, О. А. *Польська мова: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.* Чернівці: Букрек, 2010.

ГЛУЩУК, О. М. et al. *Польська мова: Навч. посібник для студ. екон. спец.* Ф. Ф. БУТИНЕЦЬ, М. ДОБІЯ (eds.). Житомир: ЖДТУ (Житомирський держ. технологічний ун-т.), 2005.

ДУЧКІНА, С. М. *Польська мова: програма курсу для студ. зі спец. «Банківська справа», «Фінанси».* Харків: Міжнародний Слов'янський ун-т. Факультет економічний. Кафедра іноземних мов і мовознавства, 2007.

ДУЧКІНА, С. М. *Польська мова: програма курсу для студ. зі спец. «Менеджмент туристичної індустрії».* Харків: Міжнародний Слов'янський ун-т. Факультет менеджменту. Кафедра іноземних мов і мовознавства, 2008.

ДУЧКІНА, С. М. *Польська мова: метод. вказівки до вивч. курсу для студ. зі спец. «Менеджмент туристичної індустрії».* Харків: Міжнародний Слов'янський ун-т. Харків. Кафедра іноземних мов і мовознавства, 2009.

ДУЧКІНА, С. М. *Польська мова: метод. вказівки по вивч. курсу для студ. зі спец. «Банківська справа», «Фінанси».* Харків: Міжнародний Слов'янський ун-т. Харків. Кафедра іноземних мов і мовознавства, 2008.

КАРАЩУК, Г. Ф. *Сучасна польська мова. Словотвір: тестові завдання для студ. спец. «Мова та література (польська)»*. Волинський національний ун-т ім. Лесі Українки. Філологічний факультет. Кафедра польської філології. Луцьк: Вежа, 2008.

КОВАЛЬСЬКА, М. *Польська мова за 4 тижні: інтенс. курс пол. мови*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010.

КОВАЛЬСЬКА, М. *Польська мова за 4 тижні. Рівень 2: інтенсив. курс пол. мови з компакт-диском*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2013.

ЛОЗИНСЬКА, О. Г. *Польська мова для початківців: Навч. посібник*. Укоопспілка, Львівська комерційна академія. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2004.

ЛУЦИК, Д. В., Старак, Т. В. *Польська мова: Підр. для 2 кл. чотирирічної і 1 кл. трирічної початкової школи*. Львів: Світ, 1996.

МАКАР, Ю. І. et al. *Польська мова: Посібник для студ.-міжнародників вищих навч. закл.* Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці: Рута, 2005.

МІСЯЦЬ, Н. К. *Польська мова для українців: Навч. посібник*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім.І.Франка, 2006.

ОБРАЗ, О. Г. *Польська мова для економістів: навч. посібник*. В. В. БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ (ed.). Київський національний торговельно-економічний ун-т. Київ: КНТЕУ, 2009.

ОБРАЗ, О. Г. *Польська мова з туристичної сфери: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.* Київ: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2012.

ПЕТРУХІН, В. С., СКОПІНА, І. В., МАЛІК, О. І. *Військовий переклад. Польська мова: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.* Львів: Академія сухопутних військ, 2012.

ПИЗА, С. В., ЦЬОЛИК, Н. М. *Польська мова: Програма мовної практики для студ. III курсу спеціальностей «Країнознавство», «Міжнародні економічні відносини»*. Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. Факультет міжнародних відносин. Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2002.

ПУЧКОВСЬКИЙ, Ю. Я. *Польська мова: практ. курс: посіб. для студ. гуманіт. спец.* Київ: Чумацький Шлях, 2007.

ПУЧКОВСЬКИЙ, Ю. Я. *Польська мова: практичний курс: посіб. для студ. гуманіт. спец.* Київ: Чумацький Шлях, 2008.

ПУЧКОВСЬКИЙ, Ю. Я. *Польська мова: практичний курс: навч. посібник*. Київ: Чумацький Шлях, 2009.

ПУЧКОВСЬКИЙ, Ю. Я. *Польська мова: практичний курс*. Київ: Чумацький Шлях, 2010.

СЛОБОДЯНА, І. А. et al. *Польська мова. 2 клас: Підруч. для 2 кл. загальноосвіт. закл. України з пол. мовою навч.* Львів: Світ, 2004.

СЛЮСАР, О. *Польська мова: посібник для студентів-міжнародників*. Чернівці: Книги-XXI, 2007.

Топ 1000 слів. Польська мова: навчальний посібник. Є. ЛЕМЄШ (ed.). Київ: Методика, 2011.

ЦЬОЛИК, Н. М., СУХАРЄВА, С. В. *Третя іноземна мова (польська): робоча програма з навчальної дисципліни для студ. спец. «Країнознавство», «Міжнародні відносини», «Міжнародні економічні відносини» освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр»*. Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. Факультет міжнародних відносин. Кафедра іноземних мов. Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007.

ЧИРВА Є. Ф., СТАРАК, Т. В. *Польська мова: Підручник для 8-9 кл.* Львів: Світ, 1996.

IWANOWA, M. *Język polski. 7 kl.: podręcz. dla kl. 7. szkół ogólnokształcących z pol. jęz. nauczania*. Львів: Світ, 2007.

IWANOWA, M. *Język polski. Podrecznik dla klasy 5*. Львів: Світ, 2005.

LEBIEDŹ, R., IWANICKA, E., SŁOBODIANA, I. *Elementarz: jęz. pol. dla kl. 1. szkół ogólnokształcących z pol. jęz. nauczania*. Львів: Світ, 2012.

LEBIEDŹ, R., IWANICKA, E., SŁOBODIANA, I. *Język polski: dla kl. 2 ogólnokształcących szkół z pol. językiem nauczania*. Львів: Світ, 2012.

Сербский язык

БОНДАР, І. П. *Сербська для початківців*. Ч. 1-2. [Б. м.]: [б.в.], 2002.

БОНДАР, І. П. *Сербська для початківців*. Ч. 3. [Б. м.]: [б.в.], 2002.

БОНДАР, І. П. *Сербська для початківців*. Ч. 4: *Сербсько-українсько-російський словник*. [Б. м.]: [б.в.], 2002.

Словацкий язык

ПАХОМОВА, С., ДЖОГАНИК, Я. *Словацька мова: підручник для студ. вищих навч. закл.* Ужгородський національний ун-т. Ужгород: Графіка, 2008.

Хорватский язык

ВАСИЛЬЄВА Л., ПЕШОРДА, Д. *Хорватська мова*. Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007.

Чешский язык

АНДРЕШ, Й. Ф. et al. *Українсько-чеські паралелі в текстах і ситуаціях: розмовник*. Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні НАН України, Укр. мовно-інформ. фонд НАН України, Слов'ян. ін-т Акад. наук Чеської Республіки. Київ: Довіра, 2012.

ГАСІЛ, Ї., ЛОБУР, Н., ПАЛАМАРЧУК, О. *Чеська мова для українців*. Ч. 1. 2011.

ГОЙДАШ, Ю. Ю., ГОЙДАШ, І. Й. *Чеська мова для українців: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., науковців, працівників культури та підприємців*. Ужгород: Ужгородський національний ун-т., 2005.

ДАНИЛЕНКО, Л. І. *Чеська мова: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. НАН України*, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. Київ: Довіра, 2006.

ДАНИЛЕНКО, Л. І. *Чеська мова: підруч. для студ. вищ. навч. закл. НАН України*, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. Київ: Довіра, 2007.

ДАНИЛЕНКО, Л. І. *Чеська мова: підруч. для студ. вищ. навч. закл. НАН України*, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. Київ: Довіра, 2012.

КОСТЬ, С. С. *Тести для контролю знань з дисципліни «Іноземна мова (чеська)»: для студ. III - IV курсів ден. форми навчання напрямку підготов. «Міжнародні відносини»*. Укоопспілка, Львів. комерц. акад. Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2009.

КОСТЬ, С. С. *Чеська мова: завдання та метод. вказівки для практич. занять студ. ден. форми навчання з дисципліни «Іноземна мова (чеська)» напряму підготов. «Міжнародні економічні відносини»*. Укоопспілка, Львів. комерц. акад. Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2011.

МАРТИНЕК В. О., ЛОЗИНСЬКА О. Г. *Чеська мова*. Ч. 3. ред. З. В. ДАНИЛОВА (ed.), 2007.

МАРТИНЕК В. О., ЛОЗИНСЬКА О. Г. *Чеська мова. Початковий курс*. Ч. 2. [Б. м.]: [б.в.], 2007.

СКАБ, М. С., КЕДЬ, Л. В. *Чеська мова: Метод. рекомендації і контрольні завдання*. Чернівці: Чернівецький держ. ун-т ім. Ю.Федьковича, 1997.

Приложение 2. Избранная библиография чешско-украинских исследований

АНДЕРШ, Й. *Типологія простих дієслівних речень у чеській мові в зіставленні з українською*. Київ: Наукова думка, 1987.

АНДЕРШ, Й. *Українсько-чеські діалоги: мовний етикет*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1996.

БОГДАНОВА, В. А. О приставках з- и из- в славянских языках. In: *Вопросы славянской филологии*. Саратов 1963, с. 297 – 308. (на матеріалі російського, українського, чеського, польського і болгарського мов)

ДАНИЛЕНКО, Л. І. Концепт *ремесло* в чеських і українських пареміях. In: *Frazeologia a językowe obrazy świata przelomu wieków*. W. Chlebda (ed.). Opole: Uniwersytet Opolski, 2007, с. 179 – 182.

ДЗЕНДЗЕЛІВСЬКИЙ, Й. О. *Українсько-західнослов'янські лексичні паралелі*. Київ: Наукова думка, 1969.

КОМАРОВСЬКА, А. М. *Чеська ботанічна номенклатура в аспекті питомих та запозичених назв*. Дис... канд. філол. наук. Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Інститут філології. Київ, 2005.

МОРОЗ, О. О. *Сучасна чеська суспільно-політична лексика: семантика, структура, динаміка*. Дис... канд. філол. наук. Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Інститут філології. Київ, 2005.

НАЗАРЕНКО, Л. *Чешская компаративная фразеология*. Киев: Освіта України, 2012.

ОВЧАРУК, С. А. Односкладні відмінювано-дієслівні узагальнено-суб'єктні речення в слов'янських мовах (на матеріалі російської, української, польської, чеської і болгарської мов). In: *Тези доповідей наукової конференції, присвяченої підсумкам науково-дослідницької роботи за 1964 р.* Ізмаїл 1965, с. 80 – 83.

ОВЧАРУК, С. А. Структури неозначено-суб'єктних речень у слов'янських мовах (на матеріалі російської, української, польської, чеської і болгарської мов). In: *Тези доповідей наукової конференції, присвяченої підсумкам науково-дослідницької роботи за 1964 р.* Ізмаїл 1965, с. 102 – 103.

ОЛІЙНИК, І. С. До питання про взаємозв'язок української мови з західнослов'янськими. In: *Тези доповідей V славістичної конференції*. Ужгород 1962, с. 4 – 6.

ПУШКАР, М. А. Протетичні приголосні в чеській і українській мові. In: *XXXIX наукова конференція, присвячена підсумкам науково-дослідницької роботи Львівського університету за 1964 р. Тези доповідей*. Філологія, журналістика. Львів 1965, с. 42 – 43.

САВИЦКИЙ, Н. Безличные предложения с невозвратным глаголом в украинском, русском и чешском языках. *ČsR* 16, 1971/3, s. 106 – 115.

ЦВЯХ, В. Д. Способи тлумачень зменшених іменників у словниках тлумачного типу (на матеріалі словників української, російської, польської та чеської мов). In: *Лексикологія та лексикографія* 3, 1969, с. 31 – 42.

CAPPONI, P. *Terminologie zpracování masa a přípravy masných pokrmů v českém a ukrajinském jazyce*. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. 2011. [2013-01-07]. Доступно на: http://is.muni.cz/th/288673/ff_b/.

FALTUSOVÁ, E. *Názvy institucí Evropské unie v ukrajinském a českém jazyce*. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. 2010. [2013-01-07]. Доступно на: http://is.muni.cz/th/110235/ff_b_b1/.

HOSTIČKOVÁ, J. K novým překladům z Tarase Ševčenko. *ČsR* 7, 1962, s. 150 – 152.

HOŠKOVÁ, I. *Termíny z oblasti azylu a migrace v ukrajinštině a češtině*. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. 2011. [2013-01-07]. Доступно на: http://is.muni.cz/th/262768/ff_b/.

MIŠEJKA, L. *Formování ukrajinské terminologie (na materiálech Ukrajinsko-českého slovníku počítačové terminologie)*. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. 2009. [2013-01-07]. Доступно на: http://is.muni.cz/th/146625/ff_m/.

MIŠEJKA, L. *K otázce vytvoření ukrajinsko-českého slovníku počítačové terminologie*. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. 2007. [2013-01-07]. Доступно на: http://is.muni.cz/th/146625/ff_b/.

Modlík, T. *Ukrajinština – čeština: praktický jazykový průvodce*. Bucevice: RO-TO-M, 1998.

OSTŘANSKÁ, D. *Do pitanja stvorenja ukrajinsko-českého medicného slovníka (formuvannja terminologiji BII/CHID)*. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. 2009. [2013-01-07]. Доступно на: http://is.muni.cz/th/7987/ff_b/.

SAVICKÝ, N. Tzn. „neosobní věty“ s finitním slovesem v ukrajinštině ve srovnání s ruštinou a češtinou. In: *Studie ze slovanské syntaxe*. Praha 1971, s. 1 – 53.

SAVICKÝ, N. Základní typy jednoduché věty v ukrajinštině ve srovnání s ruštinou a češtinou. In: *Studie z východoslovanské jazykovědy*. Praha 1973.

ZILYNSKIJ, O. Ševčenkovo básnické dílo v nových českých překladech. *ČsR* 7, 1962, s. 142 – 149.

Приложение 3. Изучение чешского языка в современной Украине

Традиционно сильные позиции чешского языка в Западной Украине укрепляются новыми связями с чешскими партнёрами. Закарпатское общество чешской культуры (Закарпатське товариство чеської культури) открыло свой офис в Ужгороде в октябре 2011 года. Цель организации – содействие реализации общих программ и мероприятий в социально-экономической, научно-просветительской, культурной, национально-исторической, информационной, интеллектуальной и др. сферах взаимодействия. Среди первоочередных планов общества – работа по возрождению и повышению престижа чешского языка и культуры на Закарпатье.

Торжественное открытие офиса Закарпатского общества чешской культуры с участием зам. министра иностранных дел ЧР Томаша Дуба, Чрезвычайного и Полномочного Посла ЧР в Украине Ивана Почуха, Генерального консула ЧР в г. Львов Давида Павлиты и др.

Источник: <http://www.tpp.uzhgorod.ua/ukr/page-437.html>

Одним из наиболее значительных событий, которые будут способствовать популяризации чешского языка в Западной Украине, стало подписание в 2016 г. ректорами Ужгородского и Карлова университета договора о сотрудничестве. В Ужгородском университете впервые открыта специальность «Чешский язык и литература».

Ректор УжНУ, профессор Владимир Смоланка и ректор Карлового университета, професор Томаш Зима подписывают договор о сотрудничестве между двумя университетами.

Источник: <http://zakarpattya.net.ua/News/150264-UzhNU-ta-Karliv-universytet-pidpysaly-uhodu-pro-spivpratsiu-FOTO>

С 2013 года при Закарпатском областном дворце детского и юношеского творчества открыт кружок «Чешский язык». Инициаторы подчёркивают, что изучение чешского языка здесь особо актуально ввиду географического расположения Закарпатья, где на одной территории проживают разные национальные меньшины. В программе кружка не только практическое освоение чешского языка, но и знакомство с традициями и культурой Чехии.

Воспитанники кружка «Чешский язык» при Закарпатском областном дворце детского и юношеского творчества. Источник: <http://padiun.net/cheska-mova>

Помимо внешкольных форм обучения, чешский язык всё чаще появляется в учебных программах средних школ. Так, в сентябре 2014 г. при участии посла ЧР в Украине, а также руководящих представителей края Высочина и Пардубицкого края был торжественно открыт мультимедийный класс для изучения чешского языка на базе ужгородской общеобразовательной школы №3.

Мультимедийный класс для изучения чешского языка в ужгородской школе. Источник: <http://zakarpattya.net.ua/News/114616-V-uzhhorodskii-shkoli-urochysto-vidkryly-klas-dlia-vyvchennia-cheskoi-movy-FOTO>

Товарищество «Стромовка», основанное в 1991 г., объединяет волынских чехов в окрестностях г. Дубно. Свою задачу общество видит в развитии идей дружбы между народами Украины и Чехии, взаимоуважения различных этносов, в сохранении исторической памяти, народных традиций и фольклора. При товариществе работает кружок чешского языка.

Глава Дубенского чешского товарищества «Стромовка»
А. Н. Пономаренко.

Выступление дубенковского фольклорного коллектива по время поездки в Прагу в 2010 г.

Источник: <http://crbdubno.org.ua/gromorg-ch.html>

Неоценимую работу по популяризации чешского языка в Украине проводит система Чешских центров под эгидой Министерства иностранных дел ЧР. Языковые курсы, проводимые с 2001 г. – лишь одна из областей деятельности центров. Помимо изучения чешского языка, здесь можно получить и информацию о возможностях обучения в Чешской Республике.

ЧЕСЬКИЙ ЦЕНТР
ČESKÉ CENTRUM

Эмблема Чешского центра уже хорошо известна жителям таких крупных украинских городов, как Киев, Ивано-Франковск, Львов, Днепропетровск.
Источник: <http://kyiv.czechcentres.cz/>

Обучение в Чешском центре обеспечивают преподаватели – носители чешского языка (Чешский центр в Киеве).

Источник: <http://kyiv.czechcentres.cz/>